

Memòria TVART

Taller de comunicació i creació audiovisual al CSA Lo Maset (Deltebre)

Introducció:

TVArt es crea arran de la convocatòria PIPA 2015 per a projectes de intervenció pedagògica i artística, convocada pel centre d'art Lo Pati en el marc del programa L'Aula al Pati. El projecte es va desenvolupar al llarg de l'any 2016 entre Barcelona i Deltebre per Pamela Gallo, artista i educadora i Daniel Miracle, artista i realitzador audiovisual. Aquesta és la memòria que recull part de l'experiència, el procés de treball i la reflexió per part dels diferents participants. El projecte, des de els seus orígens, va ser plantejat per treballar amb un o més col·lectius del territori de les terres de l'Ebre, per tal de crear una sèrie d'activitats entorn l'art, el llenguatge audiovisual i diverses metodologies pedagògiques. El procés de treball que teníem pensat, començava per apropar-nos a un col·lectiu ja existent per organitzar una sèrie de dinàmiques que poguessin, d'alguna manera, activar el col·lectiu escollit, partint de tallers o propostes educatives, però decidint entre totes, quina seria la millor direcció pel projecte. Una de les idees que volíem plantejar era la de fer servir les tecnologies per difondre activitats creatives i solidàries, sempre fomentant l'esperit crític; desenvolupant experiències sobre l'art i l'audiovisual amb les noves tecnologies de manera col·lectiva, així com publicar-les i difondre-les a través de la Xarxa, un cop acabat el projecte.

Analitzar com és la relació entre la tecnologia i la societat, quins canvis hi ha hagut en els darrers anys en relació a les tecnologies, com intervenen les emocions en aquests nous mitjans de comunicació, dibuixant experiències sostenibles per al col·lectiu. Promoure experiències d'aprenentatge úniques i específiques i activar el desig de participació en el panorama mediàtic i en l'àmbit tecnològic. Millorar les seves vivències socials entorn de la tecnologia. Així doncs, una vegada identificades les temàtiques a treballar, es compartirien entre totes i tots els coneixements necessaris per a la producció del resultat final. Aquest resultat es pot compondre de peces audiovisuals, streaming en viu i creació de cal·ls de vídeo i llocs web i es faria experiència dels coneixements apresos, sempre amb un grau de participació escalable a diferents mesures.

Ubutv i Neokinok.tv, són col·lectius actius des d'on treballen Pamela Gallo i Daniel Miracle, i, des de fa anys desenvolupen entorn els vincles entre art, educació i tecnologies en els seus projectes que inclouen l'acció artística en les seves pràctiques educatives. Les seves experiències, com ParticipoVisual, TVLATA o TVLAB, entre altres, estan adreçades a diferents col·lectius, alguns en risc d'exclusió social i d'altres no, però tots parteixen de la idea de l'aprenentatge mutu.

Punt de partida del projecte

En un principi, la idea, era adreçar el projecte a l'Espai Dones del Punt Òmnia d'Ampostà. El Punt Òmnia és un programa social que pretén la inclusió, la cohesió social i la igualtat d'oportunitats mitjançant l'accés i la normalització de les TIC, Tecnologies de la Informació i la Comunicació. Té com a principals objectius la millora formativa, els coneixements d'eines d'ocupabilitat, la integració, el lleure, etc. i ofereix un espai dotat de maquinari i programari informàtic d'utilització pública i comunitària.

Dins d'aquest espai, el Punt Òmnia d'Amposta, el col·lectiu Espai Dona desenvolupa diferents projectes creatius d'artesanía, que de moment es difonen mitjançant un bloc, que porten endavant amb el suport d'un professional.

La finalitat del projecte era facilitar eines per a la creació de plataformes de comunicació i participació en desenvolupament permanent tant conceptualment com tècnicament, i que les participants aprenguessin a fer servir aquestes eines i tecnologies que ja formen part de la vida quotidiana, tot qüestionant com estan fetes les màquines i el programari. Els continguts del projecte es decidiria entre totes. Abans de presentar el projecte a la convocatòria vam fer un primer contacte amb la coordinadora del Punt Òmnia per tal de conèixer les possibilitats de treballar amb el col·lectiu, ella ens va a respondre que estaven oberts a la proposta, però que la seva feina allí estava a punt d'acabar, així que vam quedar en què presentaríem el projecte a la nova coordinadora quan s'incorpores al Punt.

Durant el procés de canvi de gestió del Punt Òmnia, no vàrem poder contactar amb el col·lectiu Espai Dona, ja que van estar un temps sense fer activitats. Mentrestant vàrem fer la presentació del projecte al Centre d'Art, com a projecte seleccionat per la convocatòria PIPA 2015; durant la presentació vàrem exposar que no teníem confirmat el col·lectiu seleccionat per treballar en el nostre projecte. Un cop acabada la presentació vàrem rebre dues propostes de dos col·lectius que es van interessar en la nostra proposta; una escola primària de Vilafranca i el Centre Social Autogestionat Lo Maset de Deltebre.

Dintre de les propostes que ens havien arribat LoMaset ens va semblar un context interessant per proposar el projecte, ja que es tracta d'un espai alliberat i autofinançat, gestionat per un col·lectiu que treballa amb dinàmiques horitzontals (assemblees, llistes de correus, xarxes) i tracta temes com ara la igualtat de gènere, la lluita en contra dels estereotips, el medi ambient, així que, per diferents motius vam considerar més properes als projectes artístics i mediàtics participatius que formen part de la nostra experiència. Una altra raó es que la comunicació amb Roser Arqués de LoMaset, va ser més fluida que amb altres col·lectius i vàrem començar la producció del projecte des de Barcelona. Després d'uns mesos de negociació amb l'Aula al Pati i LoMaset, vam aconseguir definir les dates de la nostra residència al Es Baluard, l'espai de residència que la convocatòria ofereix així com posar dates al taller, que va ser les últimes setmanes de juny de 2016.

Una obra artesanal produïda a l'Espai Dona

Escenari per a concerts en LoMaset

Incidències i desenvolupament del projecte:

Poc abans de començar el taller a Deltebre, ens van informar que Lo Maset no havia aconseguit que s'apuntés prou gent per participar de forma activa durant el taller, i que el col·lectiu participant del CSO estava patint un moment de poca implicació; l'assemblea en aquell moment, anava com anava i que molts dels implicats estaven fora del poble o enfeinats en altres coses, tenint poca gent per a desenvolupar el projecte amb nosaltres.

El cas és que hem treballat en diversos projectes educatius al llarg d'aquests anys i sabem que amb col·lectius que travessen moments amb altres necessitats més bàsiques,

la implicació voluntària disminueix. Per tant calia recolocar el nostre projecte, partir d'un altre punt, no tant des d'un projecte generat de manera col·lectiva, sinó pendre una actitud oberta i col·laborativa, permeable a les circumstàncies de la situació del projecte. Per això vam decidir seguir endavant i muntar un estudi de realització audiovisual i streaming, per a generar una plataforma de comunicació i participació a Lo Maset i seguir treballant en el projecte des d'un altre punt de vista i seguir fent quelcom significatiu pel col·lectiu que ens acollia. La recepció dels membres del col·lectiu Lo Maset va ser molt bona i de seguida vàrem disposar de les claus del Centre per tal de instal·lar-nos a l'espai per a desenvolupar la nostra producció.

Al llarg d'una setmana es va muntar un estudi de creació audiovisual a Lo Maset, es va assistir a les seves assemblees, es van regar les plantes de la terrasseta i vàrem parlar i entrevistar a molts dels membres de l'assemblea i a altre gent de l'entorn del Centre Social, així com a veïns del barri.

Vàrem decidir produir una serie de vídeos sobre Lo Maset amb la gent implicada amb el Centre, explicant què és, com va néixer, les seves activitats i el repte que té ara per sobreviure com a espai autogestionat.

Els membres del col·lectiu, els seus simpatitzants i altres persones de l'entorn varen passar per l'estudi i varen participar en les gravacions; ens van explicar el que estava passant a l'assemblea, quins eren els seus orígens, les seves formes d'autofinançament i les seves lluites. Des d'aquesta vivència, vam parlar de moltes més coses, del centre

social, de l'art i la relació amb el territori, del teixit associatiu de les Terres de l'Ebre, de la falta de feina i de les inversions de l'administració pública, com ara l'EbreTerra, Centre d'Inspiració Turística del Baix Ebre, que s'ubica en l'edifici de l'antic Càmera Arrossera davant de la plaça on antigament es assecava l'arròs, a un pas de Lo Maset, i que ha suposat una gran inversió de diners per part de l'administració pública.

L'edifici que ocupa Lo Maset era abans una discoteca, està composta d'una sola planta amb un pati exterior, que l'assemblea va netejar de escombraries, pintar, reformar. Allà es fa programació d'activitats com ara tallers, concerts, conferències, lectures de poesia, trobades i un llarg etcètera d'activitats accions i reivindicacions.

S'han organitzat al seu interior diferents espais:

Botiga de roba gratis.

Ludoteca, un espai per a infants

Terrassa amb jardí vertical de plantes i cultiu de cactus

Kafeta, barra de bar al servei de les activitats de l'espai

Biblioteca

Espai d'escalada

Per altra banda trobem el centre EbreTerra, el centre d'inspiració turística del Baix Ebre, és un projecte que neix de l'administració pública i està ubicat en l'antiga càmera de l'arròs, que abans s'utilitzava com a casal per les activitats del poble. L'edifici, que està composta de dues plantes, es va ampliar, reformar i acull al seu interior:

Un espai de cuina per fer tallers

Unes oficines

Un espai per fer reunions de treball

Una sala gran per xerrades, trobades, demostracions amb un escenari que es pot obrir cap a la sala o cap a la plaça darrera del Centre

La botiga de l'Ebre de Vanessa Curto Castellà

Un espai expositiu permanent sobre les Terres de l'Ebre que ocupa tota la segona planta.

Vàrem fer 9 Entrevistes:

Àlvar Bonet Ventura

Artista i amic de l'assemblea de Lo Maset

Roser Arques,

Fotògrafa i membre de l'assemblea de Lo Maset

Ferran Iau Alcalà

Membre de l'assemblea de Lo Maset , Amics del cactus i de M'agrada la mangrana (grup musical de Deltebre de la part de Jesús i Maria)

Pere,

Membre de l'assemblea de Lo Maset, Associació Voluntaris del Parc Natural del Delta de l'Ebre

Roger,

Membre de l'assemblea de Lo Maset

Roser Anguera,

Direcció del Centre d'inspiració Turística

Vanessa Curto Castellà,

emprenedora de La Botiga de l'Ebre, productes del territori al Centre d'Inspiració Turística

Carlos Campana

Emprenedor del bar Lo Carrilet proper Lo Maset i al Centre d'Inspiració Turística

Zuleyma

Treballadora del bar proper a Lo Maset i al Centre d'Inspiració Turística

Realització

Les preguntes que vàrem fer a les entrevistes han sigut variades, però amb alguns temes en comú que detallem a continuació, amb transcripcions de part de les respostes.

Orígens del CSA

Roser Arques: "Al principi no teníem un espai fixe, ens reuníem a una plaça que hi ha a Jesús i Maria, vam començar per tot el tema del 15M*. Érem molta gent que estàvem estudiant fora, que havíem viscut fora. Vam venir tots al poble i de sobte ens vam trobar i van dir pues muntem alguna història. A partir d'assemblees vam decidir que necessitàvem un espai perquè nos trobàvem que volíem fer moltes coses al carrer i des de l'ajuntament hi havien moltes barreres, o molt de permisos o bé de pagar molt. I vam dir doncs busquem un lloc on poder fer les nostres coses i de manera autogestionada. Llavors també teníem una companya d'assemblea que va estar molt al País Vasc i tenia molta idea de que era un centre social, ens va explicar la seva idea i llavors vam dir fem-ho (...). Va ser un somni per a tots".

Ferran: "Mos vam reunir tots al paradero del Riu, gent que buscàvem coses diferents perquè aquí ha molta cultura de discoteca, d'anar volta a lo cotxe, que si festa (...) Aquí concerts no s'hi fan masses, buscàvem un lloc on puguer fer concerts, xerrades. Aquí el poble està molt aturat pel que fa això, està molt apagat i llavors vam dir som prou gent, tenim moltes ganes de fer coses, pues anem a fer-ho. I sí, poc a poc, al principi l'Ajuntament no entenia que érem i molt de conflictes de la policia".

Roger: "Fa uns cinc anys que ens vam trobar els membres i teníem la necessitat de crear un espai així. Ho havíem pensat cadascú per la seva banda, ens vam reunir, organitzar les primeres assemblees i vam convocar més gent i posar-lo en marxa, fent alguns actes al carrer, algun concert a algun bar. Lo que intentàvem era fer una mica de diners per a reinvertir-los en un local".

Història del CSA

Ferran: "Aquí al final del poble tenim un mas antic que va ser molt important, era on antes van arribar les primeres bicicletes, on antes estaven les senyorets de per aquí.. I ara està desocupats, ple de males herbes i és un maset molt gran i molt bonic. Vam dir no tenim espai, som una assemblea, estem motivats, doncs anem a ocupar allò. Vam anar ocupar i va començar a vindre l'Ajuntament, va vindre un home que deia que lo vigilava. Limpiem tot l'espai i a l'endemà estava tot tapiat... I buscant buscant va aparèixer Lo Maset d'ara, que era una antiga discoteca que estava tot destrossat. Vam fer un Verkami, vam demanar 1200 euros i va anar molt bé, ens van donar 2000 i vam poder reformar tot l'espai, ficar-li llum, i vam tindre per fin local. Els propietaris lo tenien aquí abandonat i no lo aprofitaven, i com estava tot destrossat vam fer un contracte que nosaltres rehabilitaven l'espai i ells ens ho deixaven i així vam fer-ho i nosaltres vam pagant l'IBI".

Roger: "Vam trobar aquest local, vam parlar amb l'ama i amb un contracte de masoveria urbana** vam poder posar-nos aquí sense tenir que pagar lloguer cada mes".

Roser Arques: "Durant 3 anys vam estar bastant fort amb la programació".

Pere: "Vaig anar algun acte i després a poc a poc vaig entrar a l'assemblea. Recordo amb especial carinyo la xerrada de Josep Maria Pàmies*, que potser ha sigut el dia en que he vist Lo Maset més ple de gent. Ens va explicar tot el tema de l'indústria farmacèutica, de les propietats col·lectives de les plantes (...). I també recordo un teatre que van fer per nens, amb una companya de Barcelona, i una xocolatada. Los dos dies que recordo més: un pel tema de la xerrada sobre les plantes i l'altre per veure Lo Maset ple de nens i pares disfrutant!".

Estat actual del CSA Lo Maset

Roger: "Al principi hi havia molta gent, a la primera assemblea 20 i pico persones i va arrancar molt ràpidament el projecte. Després clar, cadascú té les seves coses i van baixar les membres (...). L'assemblearisme és una cosa que costa molt i que crema molt (...). Potser el que faria falta es un canvi generacional".

Àlvar: "És una llàstima que no es puguin arribar a fer més activitats per la manca de gent (...). Es pot acabar enfonsant. És un espai únic aquí a Deltebre".

Roser Arques: "A nivell econòmic anem molt malament (...)".

El CSA en el context del territori i del poble

Carlos: "Nos relacionem per proximitat, nos hem anat veient, nos hem anat coneixent, i quan nosaltres organitzem algun esdeveniment demanen la col·laboració d'ells i si ells han de difondre algun tipus d'esdeveniment, sigui conferència, manifestació, reunió, concerts, sempre ens hem mostrat oberts a poder ajudar-los dins del que poguéssim fer nosaltres, des del nostre negoci, per fer difusió, tot i que ara en dia amb les xarxes socials hi ha més que suficient.

Crec que ells s'estan desenvolupant d'una manera tranquil·la i pausada i també molt ordenada. Són molt respectuosos, compleixen d'alguna manera un rol de veïns, es a dir si van a fer una festa. A lo millor en un altre col·lectiu trencaríem aquestes normes. No tot el poble sap encara les coses que fan, però crec que tampoc no hi ha rebuig. Som Deltebre, som La Cava, som Jesús i Maria però no som plans. Jo diria que cada vegada hi ha més interès per les activitats de Lo Maset. Però a nivell de poble el que costa més és convocar, costa molt de reunir 50 persones".

Pere: "Pel que he viscut i pel que vaig veient suposo que al principi Lo Maset es va veure amb molta reticència, certa persecució policial (...). Ara jo veient com la gent participa a les activitats i no solament gent propera, sinó gent de totes les edats i ideologies, suposo que van veient que aquí no es fa res amagat sinó tot lo contrari. Costa d'arribar i no tenim una cultura de mobilitzacions, però crec que ha millorat la percepció de Lo Maset (..) i si existeix es perquè hi ha un buit que omple (...), més que res per apropar a un tipus d'informació a la gent que possiblement no és una informació que sovint arribi".

Àlvar: "Lo Maset com a espai aquí al poble es una cosa necessària. Lo que passa és que com que no hi havia un referent costarà molt que tot lo poble sàpiga lo que és un centre social. És un lloc on pot entrar tothom, on fer totes les activitats que vulgueu. Suposo que als mateixos que gestionen Lo Maset li fa falta una mica saber de com fer quallar lo que es l'espai al poble. No sé si entrant als instituts, als col·legis..".

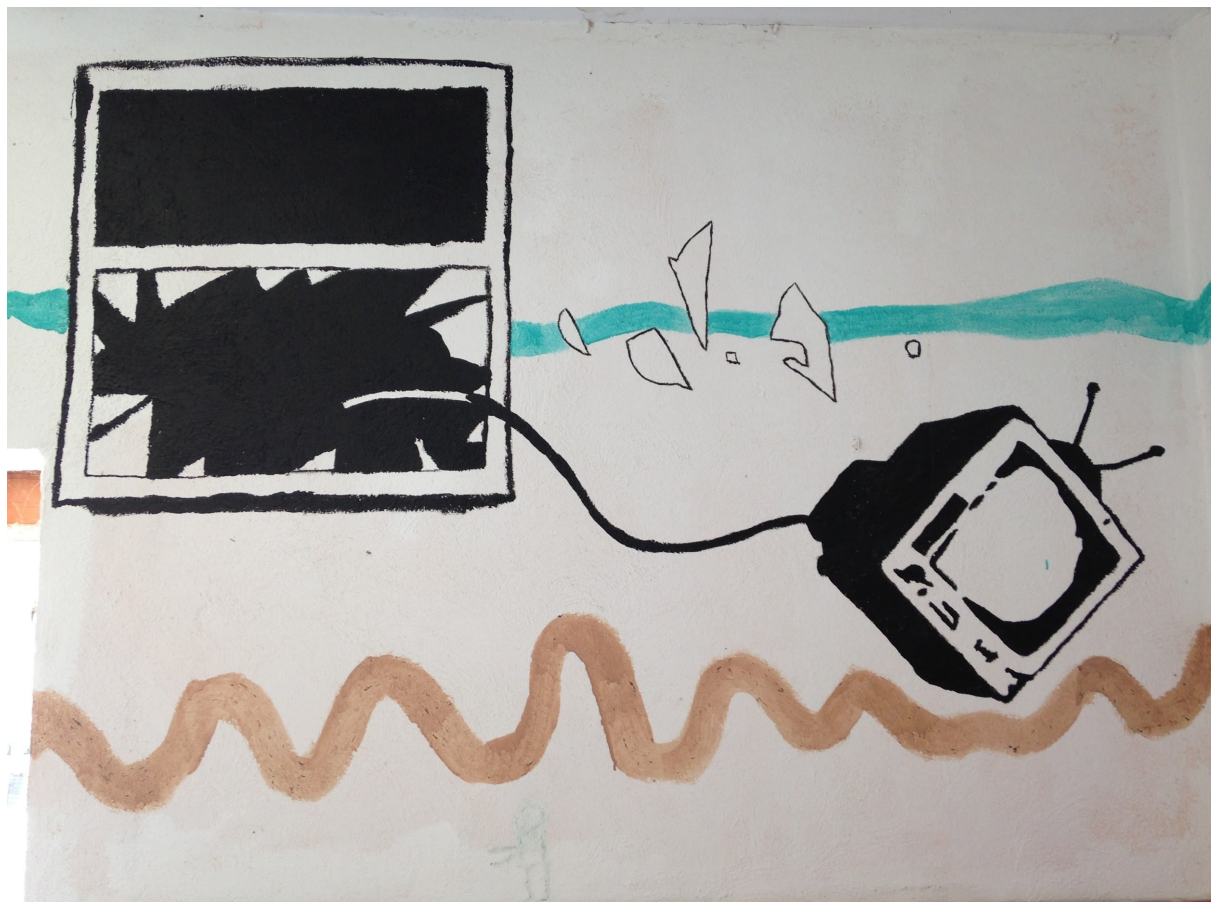
Ferran: "Tenen l'idea que som els hippies del poble o que som la CUP perquè tampoc entenen que és un moviment social".

CSO vs Centre d'Inspiració Turística?

Carlos: " Trobo que es difícil comparar-les perquè allí (en el centre d'inspiració turística N. del T.) no hi ha pràcticament activitat (...). Allí teòricament hauria de ser més fàcil el poder moure coses, organitzar, haver un aprofitament de l'espai i no s'està fent, i des d'aquí (a Lo Maset N. del T.) es suposa que tot el que fan es a nivell voluntari i sense cap tipus d'ajuda econòmica per part de polítiques públiques i això dificulta molt més qualsevol tipus d'acció".

Roger: "Jo diria que machaquem, clarament. L'EbreTerra és de l'administració pública, és del Consell Comarcal. Fa un any pot ser que està inaugurat i la veritat és que tampoc s'han fet gran cosa. Era un espai que prometia molt, però a l'hora de la veritat està sempre tancat. Natros fem més activitats al llarg del any amb molt menys pressupost. Tampoc és que sigui una competència a muerte o una batalla, lo guay seria que fessin las mateixas activitats que nosaltres o més, llavors hi hauria una oferta cultural al poble important (...). És una llàstima".

Roser Anguera: "Aquí abaix tenim una oficina de Turisme amb pantalles tàctils (...). També tenim una sala molt gran on es poden fer reunions, exposicions, trobades de tot el que és l'empresariat turístic, concursos (...). Tots els espais es lloguen. A la cuina es fan cursos i demostracions (...). En el poble la iniciativa s'ha rebut molt bé, com qualsevol iniciativa que es facis al poble en que donis acollida a tot el poble i que en ells puguin participar. De fet l'antic casal que tenien aquí per a desenvolupar les activitats era aquí a la cuina, i llavors a través d'una mena de conveni lo que pot el poble és utilitzar el casal. Això es obert a tothom (...), els preus són molt assequibles".

Resultats i reflexions finals

Per què vàrem veure possible el projecte amb en CSA Lo Maset?

Lo Maset és un espai creat pels propis veïns, que ha sorgit de la necessitat d'un grup de persones. L'espai és autogestionat, gràcies a la participació voluntària dels membres del col·lectiu i les persones del seu entorn.

És un espai que no rep subvencions de les administracions.

Un cop a Deltebre ens vam trobar que el centre social estava al costat d'un nou edifici institucional anomenat EbreTerra, centre d'inspiració turística del Baix Ebre . Els dos centres que promocionen el teixit social i les activitats culturals el poble són ben diferents. Per una banda el centre d'inspiració turística és un projecte amb el finançament de l'administració. L'ajuntament i altres institucions han invertit grans quantitats de diners per a realitzar el projecte i restaurar l'edifici. La iniciativa i la realització d'un projecte com aquest però està plantejat des de dalt i pensat per unes poques persones que d'alguna manera governen el poble i prenen les decisions sobre les inversions i les activitats que s'han de fer pel poble. Els polítics elegits per mitjà de votacions després governen sense haver de passar per als habitants del territori. Se suposa que els habitants del territori han donat la confiança en aquests polítics per governar durant els propers quatre anys i desenvolupar els projectes que ells creuen convenients.

El cas de Lo Maset és diferent, des de les bases es va decidir ocupar aquest espai perquè hi havia una necessitat real d'activitats que l'administració no suplia. Un grup de persones del poble es va organitzar i van crear tots junts a aquest centre per donar lloc a les activitats culturals que necessitaven. Per tot això, ens va semblar interessant produir un vídeo de difusió que pensem pot ser d'ajuda a l'hora de reflexionar sobre la nostra capacitat de crear espais alliberats que responen a les nostres exigències. Lo Maset és un exemple de que això és possible, però també la seva experiència diu molt sobre el treball i el compromís que fan falta per tirar endavant un projecte autònom basat en l'assemblearisme.

**Façana CSA LoMaset
d'inspiració turística del Baix Ebre**

Edifici EbreTerra, centre

Calendari del projecte

Juny 2015

Confecció del projecte

Nov 2015

Presentació del projecte

Contactes amb grups de treball

Gener-Abril 2016

Preparació del projecte

Procès de contacte amb grups de treball

Abril-juny

Configuració del projecte amb LoMaset

25-30 Jun 2016

Residència a la Balada

Creació audiovisual a LoMaset

Juliol- Nov 2016

Segueix el contacte amb el col·lectiu

Edició de video

Convecció de la memòria

11 de novembre 2016

Presentació del projecte a LoPati

Projecte pedagògic:

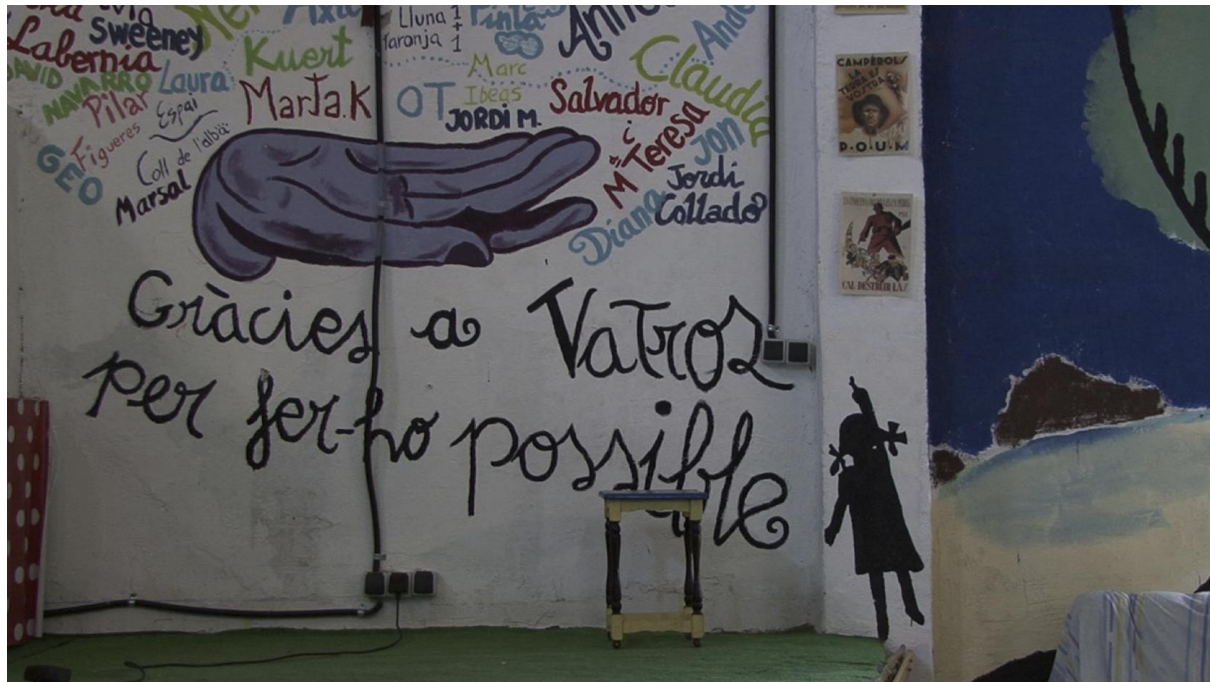
Ens vam plantejar un projecte pedagògic en el camp de l'audiovisual per a realitzar amb una comunitat que, d'alguna manera, volia està present dintre del panorama mediàtic.

L'art i la seva pràctica com a resposta a una necessitat social, a través de l'educació en pràctiques artístiques.

Identificació d'un col·lectiu que vulgui estar més present el paisatge mediàtic a través de la creació digital i la publicació de continguts a Internet

Proposta de taller entorn la creació audiovisual
Desenvolupament de la/les propostes

Realització de les propostes

Notes

*15M: també anomenat moviment dels indignats, és un moviment ciutadà format arran de la manifestació del 15 de maig de 2011 (convocada per diversos col·lectius), on després que 40 persones decidissin acampar a la Puerta del Sol aquesta nit de forma espontània, es van produir una sèrie de protestes pacífiques a Espanya amb la intenció de promoure una democràcia més participativa. (https://ca.wikipedia.org/wiki/Moviment_15-M).

**Masoveria urbana: és un concepte molt utilitzat en la història del món rural a Catalunya. Oficialment, un masover era qui tenia una cessió temporal d'un mas del qual ell no era propietari. Entre els masovers i el propietari s'establia un contracte en què els masovers s'encarregaven del manteniment del mas i l'explotació de les terres pertanyents a la finca, a canvi de no pagar lloguer monetari i de quedar-se amb una part de la collita. (<https://masoveriaurbana.wordpress.com/la-masoveria-urbana/>).

***Josep Maria Pàmies, pagès balaguerí ecologista, activista, membre fundador del Col·lectiu Dolça Revolució i vinculat al moviment Slow Food. (<https://joseppamies.wordpress.com/>).

Pàgines web

CSA LoMaset: <http://assembleapopularlomaset.jimdo.com/>
<http://csalomaset.blogspot.com.es/>

EbreTerra Centre d'Inspiració Turística del Baix Ebre: <http://www.baixebre.cat/node/812>
Voluntaris del Parc Natural del Delta de l'Ebre: <https://voluntarispnde.wordpress.com/>
Bloc de l'Espai Dona del Punt Òmnia d'Amposta: <http://miliunaidea.blogspot.com.es/>